

da so kulturno manj razviti, nego Hrvatje. Ta trditev je pač bila malo neumestna in tudi ne povsem osnovana. Razlika v kulturnem oziru ni tako velika, kakor je Biankini trdil, in popolnoma neosnovano je Srbe spravljati v nasprotje z evropsko kulturo. Glede splošne ljudske omike je pa marsikaj želeli pri Hrvatih in Srbih. S takimi govorji se le podpihuje sovraštvo mej obema slovanskima narodnostima, in to gotovo ne slovanstvu v korist.

Ravno tako je obžalovati, da se zadnji čas v Dalmaciji slovanske čitalnice presnavljajo v hrvatske in to največ le z nekakim demonstrativnim namenom proti Srbom. Tako demonstrativno naglašanje hrvatstva ob času, ko se snuje koalicija slov. strank ni odobravati. Ta koalicija ima še le pravi pomen, ako bode v njej lahko našel mesta vsak avstrijski Slovan, in se nikdo ne bo žalil.

Slovanom je že prirojena strast do separatizma. Nikakor se ne moremo postaviti na neko višje občeslovansko stališče, temveč vse opažamo le s svojih posebnih stališč, to pa nas ovira, da ne moremo skupno nastopiti in smo vedno razcepljeni v veliko veselje naših narodnih nasprotnikov.

Da bode skupno delovanje avstrijskih slovanskih strank mogoče, je potrebno, da nekateri slovanski narodi svoje specialne državnopravne težnje podrede skupnim slovanskim koristim. Čehi in Hrvatje ne smejo povsod naglašati le svojega državnega prava, ko se pri sedanjih razmerah to pravo zadeva ob koristi družih slovanskih narodov. S tem da za nekoliko časa popuste svoje državnopravne težnje, pač ne bodo sami na škodi, ker bodo v družih ozirih kaj več dosegli. Kaj je pa državno pravo Čehom koristilo? Druzega ne, kakor če se je ž njim nekoliko povzdignila politična zavest češkega naroda. Pa to bi se bilo najbrž doseglo tudi z narodnostno idejo. Mi Slovenci nimamo državnega prava, ali vendar naš priprosti narod politično gotovo ni manj izobražen nego hrvatski, pri katerem se velik del političnega življenja suče okrog državnega prava.

Koliko moči se je na primer na Češkem obrabilo baš v boju za državno pravo. Ko bi se te sile bile porabile v kakem drugem oziru v razvoj češkega naroda, bi danes gotovo ne bil na slabšem, nego je tako. Da se je politična borba avstrijskih Slovanov poslednjih petindvajset let ves čas vršila na trdni podlagi sedanje ustave, to je na podlagi narodne enakopravnosti, bilo bi stališče avstrijskih Slovanov vse drugačno, nego je sedaj. Državnopravni oziri so vedno ovirali skupno delovanje avstrijskih Slovanov.

Sicer je pa jako dvomljivo, če bi preustroj Avstrije na federalistični podlagi zares bil Slovanom v korist. Hrvatje imajo svojo deželno avtonomijo in ne more se reči, da bi bili srečni. Poleg tega je pa baš ta avtonomija marsikaj kriva žalostne osode družih ogerskih Slovanov, ker jih Hrvatje ne morejo podpirati. Tudi izvršenje češkega državnega prava bi morda imelo ravno tako žalostne posledice. S tem, da se Slovani ločimo tako rekoč od Dunaja, bi dosti ne pridobili. Gotovo bi to le bolj od-

tujilo avstrijske Slovane drug drugemu. Čehi nastopijo v Pragi le kot Čehi, Slovenci v Ljubljani le kot Slovenci, ali na Dunaji pa nastopimo skupno kot Slovani in to daje vso drugačno veljavo našemu nastopu.

Slovani avstrijski prišli smo do razpotja, ki bode odločilno za našo osodo. Slovanska koalicija utegne biti začetek novemu življenju avstrijskega slovanstva, utegne pa tudi biti začetek še hujših časov. Če bodo vsi slovanski narodi znali podrediti svoje separatistične težnje interesom skupnosti, nastopijo za nje boljši časi, ako pa bodo le gojili svoje separatistične težnje, se bode pa koalicija razbila in tedaj bodemo razcepljeni, brez vsake prave organizacije gotovo le v posmeh našim nasprotnikom. Zato pa odkritosrčno rečemo, da ne moremo gledati brez skrbi v bodočnost, če tudi z veseljem pozdravljamo slovansko koalicijo. Vse je odvisno od tega, če bodo možje, ki zastopajo avstrijske Slovane, tudi zares umeli veliko nalogo svojo, če se bode vsak tudi hotel pokoriti sklepom večine, ker nič ni bolj škodljivega, da vsak hoče hoditi svojo pot. Nikdar ne smemo pozabiti, da le v slogi je moč.

Izjava

slovenskih poslancev ostavših v Hohenwartovem klubu.

Zadnjič smo objavili izjavo slovenskih poslancev, ki so izstopili iz Hohenwartovega kluba, da naši čitatelji izvedo, zakaj se je razcepila naša delegacija na Dunaji. Da se pa nam ne bode očitalo pristranstvo, moramo danes objaviti izjavo poslancev, ki so ostali v Hohenwartovem klubu.

Ta izjava se glasi: „Slovenski poslanci sklenejo izstopiti iz konservativnega kluba, ako se jim od vladne strani ne da v primernem obroku, to je, vsaj do razprave notranjega, naučnega in pravosodnega ministerstva v budgetnem odseku poročilo, za ugodno rešitev njihovih narodnih teženj, pred vsem onih, katere so bile od državnega zbora že odobrene z resolucijskimi sklepi. Vošnjak, Klun, Šuklje, Povše, Globočnik, Robič, Pfeifer.“

Iz te izjave je vidno, da so ti poslanci vladi stavili nekak ultimatum, če jim do gotovega obroka ne izpolni slovenskih teženj, da tudi izstopijo iz Hohenwartovega kluba. Prav veseli nas, da so se ti gospodje tudi postavili na noge. Želeli bi pa vendar bilo, da bi se tudi v izjavi bili malo natančneje izjavili, kaj da zahtevajo od vlade, da bi potem mogli vedeti, če jim je vlada ustregla v vsem, kar so zahtevali in v koliko je jim ustregla. To bi bili morali že storiti v lastnem interesu. Tako bode svet mislil, če vlada tega ali onega ne stori, da le zaradi tega ni storila, ker poslanci tega niso zahtevali, sluteč, da bi vlada ne privolila v njih želje, in boječ se, da bi potem bili prisiljeni izstopiti iz Hohenwartovega kluba.

Mogoče je namreč, da vlada privoli nekatere manj važne stvari, posebno če se tičejo razmer na Kranjskem in Primorskem, kjer bi nemštvo ne bilo prizadeto, s tem če se nam kaj da. Tako skoro gotovo dobimo kranjsko gimnazijo, katero je že tako rekoč bil zagotovil prejšnji

minister Gauč in bi jo najbrž bili dobili, ko bi tudi naši poslanci ne bili storili nobenega koraka k vladi. Nadalje dobimo tudi morda slovenske ljudske šole v Gorici in Trstu, ali pa morda celo kako slovensko šolo na Koroškem, za katero se baš sedaj poganjajo Slovenci. To je celo verjetno, da vlada kak rekurz za nas ugodno reši, ker že tako ve, da taci stvari preprečiti ne more, temveč le nekoliko zavleče, ker na zadnje po dolzih potih Slovenci itak pridemo do svoje pravice. Učni minister bi pač modro ne ravnal, ko bi v taci stvareh ne šel nam na roko in tistega nam ne dal, kar bi pozneje tako dati moral, že sedaj, ko bi se to zmatrало za nekako koncesijo Slovincem in s tem omogočilo našim poslancem, da bodo podpirali novo vlado, kakor so podpirali prejšnjo.

Vprašanje je pa, če se s takimi koncesijami smemo in moremo dovoliti mi Slovenci. Nikakor ne. Najmanj, kar moramo zahtevati, je v šolskem oziru, da minister s posebno naredbo preskrbi, da se na slovenskem Koroškem in Štajerskem vpeljejo šole, ki bodo odgovarjale našim narodnim zahtevam, naj se je že zanje prosilo ali pa ne. Mari ni že sramotno, da moramo Slovenci že za vsako šolo le beračiti po vseh instancah. Za ljudsko šolo se je treba nam bolj poganjati kakor drugod za vseučilišče. Ravno tako pa morata preskrbeti pravosodni in minister notranjih stvari na slovenske uradnike po slovenskih krajih. Seveda to ni zahteva, ki bi se dala doseči v enem mesecu, ali vsekako ministra lahko odločno povesta, kaci načel se mislita držati glede slovenskega uradovanja. V tem oziru se je pa že sicer naredil vesel začetek. V čisto slovenskem kraju se je imenoval baje za vodjo političnega urada mož, ki ne zna slovenščine, tako menda pojde dalje.

S kakimi praznimi obljubami ali dvomljivimi pridobitvami se Slovenci sedaj ne smemo dati odpraviti. Sicer je pa še pomisliti, če je sploh umestno podpirati vlado, ki je na ta način prišla na krmilo, ako bi nam pokazala še tako prijazno lice. Sedaj smo na važnem razpotji. Vsa druga vprašanja so le postranske stvari, vse je le, kako se izvrši volilna reforma. Slovenci in Hohenwartov klub sploh so vladi sedaj potrebni le zaradi volilne reforme. Za druge predloge vlada nas ne potrebuje in tudi, ko se dovrši volilna reforma po vladni to je po levičarski volji, bode se nas in nemških konservativcev hitro otresla. Vladi je mnogo ležeče na volilni reformi in to se pa da izvršiti po želji sedanje vlade le, če ostane Hohenwartov klub lepo vkupe, da bode njega načelnik peljal konservativne čete za levičarje v boj. Tedaj bodo tudi morda slovenski glasovi potrebni. Pa če bi tudi naši slovenski poslanci ne glasovali za levičarsko volilno reformo, je vendar vladi veliko ležeče na tem, da s svojim izstopom ne razrušijo konservativnega kluba. Ko se ta klub razruši, je volilna reforma pokopana, ker mnogi nemški konservativci tudi ne bi glasovali zanjo, ako pridejo izpod vpliva grofa Hohenwarta in pa konservativnih veleposestnikov, kateri sedaj družega ne mislijo, kakor za varstvo svojih predprav.

Slovani v Hohenwartovem klubu so sedaj vladi in

levičarjem leobhodno potrebni za njih namene. Zaradi tega se ne bomo čudili, če nam vlada dovoli kake drobtine. Dolžnost slovenskih zastopnikov je pač vse to dobro ogledati, kar nam vlada dovoli, če je vredno žrtve, ki se zahteva od nas. Pomisliti je tudi, da nam levičarji lahko vzamejo, ko se z volilno reformo utrdijo, kar bi zdaj nam dali. Vsaj smo že skušeni, da se je nam že večkrat z drugo roko vzelo, kar se nam je z jedno dalo.

Nova vlada jako zvito zasleduje svoj cilj. Nekateri nemški konservativci tudi niso prav zadovoljni z novo vlado, posebno, ker je liberalni Poljak Madejski postal naučni minister. Sicer mi konservativnim poslancem ne verjamemo, da bi ravno bili delali ovire vladi, ali težave bi le utegnili imeti z volilci, kateri bi vendar ne mogli razumeti, kako da možje, ki zagovarjajo versko šolo, morejo podpirati vlado, v kateri je učni minister liberalen. Za tacega je dosedaj veljal Madejski. Spominjamo se, da je nekoč se Javorski izrekel proti verski šoli, Madejski pa pritrdil za njim, da tako mislijo vsi Poljaki, kakor načelnik njih kluba. Ta nasprotnika verski šoli sta poleg Plenerja in Wurmblanda sedaj ministra, to mora konservativnim volilcem vendar malo iti po glavi, volilcem namreč, katerim ne moti možganov skrb za mandate in strah pred Slovani, kakor njih zastopnikom, ki se kar tresejo pred krščanskimi socijalisti. Da olajša konservativcem stališče, je Madejski nakrat postal najvernejši katoličan. Na banketu, ki so mu ga priredili poljski vseučiliščni profesorji kot nekdanjemu svojemu tovarišu je naglašal, da je poklican za učnega ministra zaradi poljske znanosti, katero posebno [označuje to, da ni nikdar prišla navzkriž s cerkvijo. Iz teh besed seveda glasila konservativnih zastopnikov dokazujejo, da je nov naučni minister najboljši katoličan. Vse to se godi le zaradi tega, da se volilna reforma izvrši po volji levičarjev in Poljakov in zagotovi njih gospodstvo v Avstriji.

Leta 1867. so na podoben način bili Slovence ujeli za dualizem, kakor jih sedaj hočejo za volilno reformo. Obetali so jim narodno enakopravnost. Res so potem izšli temeljni zakoni in se narodna enakopravnost dovolila na papirji, in še dandanes je nimamo. Bojimo se, da bode ravno tako s pridobitvami, katere se nam sedaj ponudijo. Zato pa moramo klicati našim poslancem, da naj nikar naših pravic in našega narodnega obstanka ne prodajo za skledico leče, liki Ezavu, prodavšemu prvorojenstvo.

Politični pregled.

Položaj. — „Südsteirische Post“ je prinesla članek, v katerem trdi, da slovenski konservativni poslanci ne ostanejo v konservativnem klubu, ker mislijo kaj doseči, ampak le za to, da preprečijo nemško-liberalno poljsko večino. To se ne stinja z njih izjavo, preobčeno danes v našem listu.

Slovensko društvo je v nedeljo imelo shod in se posvetovalo o sedanjem političnem položaji. Govorili so gospodje Ivan Hribar, dr. Ferjančič in Josip Kušar. Shod je vsprejel sledeče resolucije: I. Ker se v neprestanem narodnem boji izrabljajo najboljše moči, katere bi se sicer porabili zamogle za mogtni napredek države in za povzdigo splošnega blagostanja